

Дело C-660/22**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

20 октомври 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Corte suprema di cassazione (Италия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

27 септември 2022 г.

Жалбоподател:

Ente Cambiano società cooperativa per azioni

Ответник:

Agenzia delle entrate

Предмет на спора в главното производство

Жалба до Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия) срещу решението, с което Commissione tributaria regionale della Toscana (Областна данъчна комисия Тоскана, Италия) отхвърля подадената от Ente Cambiano società cooperativa per azioni (кооперативно акционерно дружество) жалба срещу неприемането на искането му до Agenzia delle entrate (Агенция по приходите, Италия) за възстановяване на плащането в полза на държавната хазна на 20 % от нетните активи на дружеството във връзка с прехвърлянето на банковата му дейност на акционерно дружество

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Преюдициалното запитване се отнася до съвместимостта с правото на Европейския съюз, и по-специално с принципа на свободно движение на капитали, предвиден в член 63 и сл. ДФЕС, както и с принципите на свободна конкуренция и на защита на пазара, прогласени в членове 101, 102, 120 и 173 ДФЕС, на национална правна уредба, предвиждаща, че

кооперативните кредитни банки, които към 31 декември 2015 г. са имали нетни активи над 200 милиона евро, имат възможността да не се присъединят към кооперативна банкова група и да прехвърлят банковата си дейност на акционерно дружество (опция „way out“). Посочената национална правна уредба обаче обвързва тази възможност със задължението за внасяне в държавната хазна на 20 % от нетните активи и при неспазване на последното задължение предвижда прехвърлянето на активите на кооперативната кредитна банка прехвърлител към взаимноспомогателните фондове за насърчаване и развитие на сътрудничеството.

Член 267 ДФЕС.

Преюдициален въпрос

Допускат ли член 63 и сл. ДФЕС, както и членове 101 ДФЕС, 102 ДФЕС, 120 ДФЕС и 173 ДФЕС национални разпоредби, които като член 2, параграфи 3-*ter* и 3-*quater* от Декрет-закон № 18 от 14 февруари 2016 г., преобразуван с изменения със Закон № 49 от 8 април 2016 г., в редакцията му, приложима *ratione temporis*, обвързват с плащането на сума, равна на 20 процента от нетните активи към 31 декември 2015 г., възможността кооперативните кредитни банки с нетни активи над двеста милиона евро към 31 декември 2015 г., вместо да се присъединят към група, да прехвърлят банковата дейност на акционерно дружество, включително новоучредено, с лиценз за извършване на банкова дейност, чрез изменение на устава, което изключва извършването на банкова дейност и същевременно запазва клаузите за взаимопомощ, посочени в член 2514 от *Codice civile* (Гражданския кодекс), като осигурява на акционерите услуги, предназначени за поддържане на отношенията с акционерното дружество получател, за обучение и информация по въпросите на спестяванията и насърчаване на програми за подпомагане?

Релевантни разпоредби на правото на Съюза

Член 63 и сл., членове 101, 102, 120 и 173 ДФЕС

Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012

Директива 69/335/ЕИО на Съвета от 17 юли 1969 година относно косвените данъци върху набирането на капитал

Директива 85/303/ЕИО на Съвета от 10 юни 1985 година за изменение на Директива 69/335/ЕИО относно косвените данъци върху прираста на капитала

Директива 2008/7/ЕО на Съвета от 12 февруари 2008 година относно косвените данъци върху набирането на капитал

Директива 2009/133/ЕО на Съвета от 19 октомври 2009 година относно общата система за данъчно облагане, приложима спрямо сливанията, разделянията, отделянията, прехвърлянията на активи и замените на акции по отношение на дружества от различни държави членки, както и при прехвърлянето на седалище на SE или SCE в друга държава членка

Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Директива 2002/87/ЕО

Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета

Харта на основните права на Европейския съюз, членове 16 и 17

Релевантни национални разпоредби

Decreto Legislativo 1° settembre 1993, n. 385 – Testo unico delle leggi in materia bancaria e creditizia (Законодателен декрет № 385 от 1 септември 1993 г. — Единен текст на законите в банковата и кредитната област) (наричан по-нататък „TUB“), по-специално член 150-*bis*, параграф 5:

„В случаите на сливане и преобразуване, предвидени в член 36, както и на прехвърляне на правоотношения *en bloc* и разделяне, в резултат на което е учредена банка под формата на акционерно дружество, се запазват последиците от прехвърлянето на активите, определени в член 17 от Закон № 388 от 23 декември 2000 г.“.

Decreto-legge 14 febbraio 2016, n. 18 – Misure urgenti concernenti la riforma delle banche di credito cooperativo, la garanzia sulla cartolarizzazione delle sofferenze, il regime fiscale relativo alle procedure di crisi e la gestione collettiva del risparmio, convertito, con modificazioni, dalla legge 8 aprile 2016, n. 48 (Декрет-закон № 18 от 14 февруари 2016 г. за приемането на спешни мерки във връзка с реформата на кооперативните кредитни банки, гаранцията за

секюритизация на необслужваните кредити, данъчния режим, свързан с кризисните процедури, и съвместното управление на активи, преобразуван, с изменения, със Закон № 48 от 8 април 2016 г.) (наричан по-нататък „Декрет-закон № 18/2016“), и по-специално член 2, параграфи 3-*bis*, 3-*ter* и 3-*quater*:

„3-*bis*. По дерогация от предвиденото в член 150-*bis*, параграф 5 от Законодателен декрет № 385 от 1° септември 1993 г., прехвърляне не се извършва в случай на кооперативни кредитни банки, които в срок от шестдесет дни от датата на влизане в сила на закона за преобразуване на настоящия Декрет, подават до Banca d'Italia (Италианската централна банка) — съгласно член 58 от Законодателен декрет № 385 от 1993 г. — молба, включително съвместна, за прехвърляне на съответните банков дейности на едно и също акционерно дружество, включително новоучредено, с лиценз за извършване на банкова дейност, при условие че банката молител или, в случай на съвместна молба, поне една от банките молители притежава към 31 декември 2015 г. нетни активи над двеста милиона евро, както е посочено в баланса за тази дата, за които одиторът е изразил становище без резерви.

3-*ter*. В момента на прехвърлянето кооперативната кредитна банка прехвърлител внася в държавната хазна сума, равна на 20 % от нетните активи към 31 декември 2015 г., както е посочено в баланса за тази дата, за които одиторът е изразил становище без резерви.

3-*quater*. След прехвърлянето кооперативната кредитна банка прехвърлител, която запазва неделимите резерви след извършване на плащането, посочено в параграф 3-*ter*, променя предмета си на дейност, за да изключи извършването на банкова дейност, и се задължава да запази клаузите за взаимопомощ, посочени в член 2514 от Codice civile (Гражданския кодекс), както и да осигури на акционерите услуги, предназначени за поддържане на отношенията с акционерното дружество получател, за обучение и информация по въпросите на спестяванията и насърчаване на програми за подпомагане. [...] При неспазване на задълженията, предвидени в настоящия параграф и в параграфи 3-*bis* и 3-*ter*, активите на прехвърлителя или, според случая, на кооперативната кредитна банка, се прехвърлят съгласно член 17 от Закон № 388 от 23 декември 2000 г. [...].“

Кратко представяне на фактите и на производството

- 1 Правната уредба, произтичаща от член 2, параграфи 3-*bis*, 3-*ter* и 3-*quater* от Декрет-закон № 18/2016, е част от реформата на уредбата на кооперативните кредитни банки в италианския правов ред. Целта на тази реформа е да се преодолеят структурните слабости, произтичащи по-специално от организационните структури и малкия размер на повечето кооперативни кредитни банки. Предвиденият с реформата основен модел е присъединяването на кооперативните кредитни банки към кооперативна

банкова група, начело на която стои дружество майка (holding) под формата на акционерно дружество, чиито мажоритарни собственици са самите присъединени кооперативни кредитни банки и което разполага с правомощия за ръководство и координация.

- 2 Само за най-стабилните банки с нетни активи над 200 милиона евро към 31 декември 2015 г. член 2, параграфи 3 *bis*, 3-*ter* и 3-*quater* от Декрет-закон № 18/2016 обаче предвижда възможността да избягнат присъединяването към групата, прехвърляйки банковата си дейност на акционерно дружество чрез изменение на устава, което изключва извършването на банкова дейност и същевременно запазва клаузите за предимството на целта за взаимопомощ на дружеството (опция „way out“). Освен това дружеството прехвърлител можело да остане акционер и да придобие контрола върху дружеството получател.
- 3 Съгласно член 2, параграфи 3-*ter* и 3-*quater* от Декрет-закон № 18/2016, при упражняване на опцията „way-out“, банката прехвърлител била длъжна да внесе в държавната хазна сума, равна на 20 % от нетните ѝ активи. При неспазване на това задължение активите на банката прехвърлител се прехвърлят на взаимоспомагателните фондове за насърчаване и развитие на сътрудничеството съгласно член 17 от Закон № 388 от 23 декември 2000 г., в изпълнение на общото правило, предвидено в член 150-*bis*, параграф 5 от TUB.
- 4 Ente Cambiano società cooperativa per azioni (наричано по-нататък „Ente Cambiano“), което към 31 декември 2015 г. има нетни активи над двеста милиона евро, упражнява опцията „way out“, прехвърляйки банковата си дейност на акционерно дружество, чийто контрол придобива. На основание член 2, параграф 3-*ter* от Декрет-закон № 18/2016 при прехвърлянето жалбоподателят трябвало да внесе в държавната хазна сумата от 54 208 740,00 EUR, равняваща се на 20% от нетните му активи към 31 декември 2015 г.
- 5 Ето защо жалбоподателят подава искане за възстановяване на горепосочената сума до Агенцията по приходите, която не го уважава. Впоследствие Ente Cambiano обжалва този отказ пред Commissione tributaria provinciale (Данъчната комисия на провинцията), а след това и пред Commissione tributaria regionale della Toscana (Областната данъчна комисия на Тоскана), която с решение, постановено на 13 декември 2018 г., отхвърля въззивната жалба.
- 6 Поради това Ente Cambiano подава касационна жалба срещу решението на Commissione tributaria regionale della Toscana (Областната данъчна комисия на Тоскана), като изтъква по-специално несъвместимостта на правната уредба, уреждаща опцията „way out“, както с правото на Европейския съюз, така и с италианската конституция.

- 7 Тъй като счита, че повдигнатият от жалбоподателя въпрос за конституционосъобразност, свързан с член 2, параграфи 3-*bis* и 3-*ter* от Декрет-закон № 18/2016, не е явно неоснователен, Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд) изпраща този въпрос на Corte costituzionale (Конституционен съд, Италия).
- 8 С решение № 149/2021 Corte costituzionale (Конституционният съд) отхвърля неконституционосъобразността на горепосочената правна уредба. По-специално, в цитираното решение Corte costituzionale (Конституционният съд) посочва, че предвиденото в Декрет-закон № 18/2016 плащане на 20 % от нетните активи не представлява данък. Напротив, според Corte costituzionale (Конституционния съд) това плащане било задължение, на което е подчинено осъществяването на интереса на дружеството прехвърлител да продължи да съществува като независим взаимоспомагателна организация, без да се налага да се включва в група и следователно да се подчинява на управленските и координационните правомощия на дружеството майка.

Основни доводи на страните в главното производство

- 9 Според жалбоподателя разглежданата правна уредба е несъвместима с няколко разпоредби на правото на Европейския съюз.
- 10 Първо, задължението за плащане, въведено в член 2, параграфи 3-*ter* и 3-*quater* от Декрет-закон № 18/2016, противоречи на принципа на свободно движение на капитали, установен в членове 63 и сл. ДФЕС. В това отношение Ente Cambiano отбелязва, че принципът на свободно движение на капитали е определен в Директива 2008/7, която транспонирайки Директива 69/335, потвърждава данъчния неутралитет на актовете по прехвърляне.
- 11 В това отношение жалбоподателят се позовава на решение на Съда от 16 юли 2020 г., ОС и др./Banca d'Italia и др. C-686/18, EU:C:2020:567, в което е постановено, че всяко ограничение на свободата на инвестиране трябва да отговаря на признати от Съюза цели от общ интерес. Според Ente Cambiano обаче спорното задължение за плащане не допринася за подобряване на конкуренцията и стабилността на банковата система, а напротив — неоправдано ощетява именно най-стабилните кооперативни кредитни банки, които като такива могат да привличат капиталови инвестиции от други държави членки.
- 12 Второ, разглежданата правна уредба нарушавала Директива 2009/133 относно системата за данъчно облагане, приложима спрямо прехвърлянията на активи по отношение на дружества от различни държави членки. Всъщност в италианския правов ред обхватът на тази директива, която предвижда, че за прехвърлянията на дейност трябва да се прилага общия режим на данъчен неутралитет, е разширен и по отношение на прехвърлянията на дейност на местни предприятия с член 176 от Decreto del

Presidente della Repubblica 22 dicembre 1986, n. 917 – Approvazione del testo unico delle imposte sui redditi (Декрет № 917 на президента на Републиката от 22 декември 1986 г. за одобряване на единен текст за данъците върху доходите).

- 13 Трето, спорната правна уредба нарушавала принципите на свободна конкуренция и на защита на пазара, прогласени в членове 101, 102, 120 и 173 ДФЕС
- 14 Четвърто, националната правна уредба била несъвместима с членове 16 и 17 от Хартата на основните права на Европейския съюз, тъй като спорното задължение за плащане засягало правото на Ente Cambiano на свободна стопанска инициатива.
- 15 **Според Агенцията по приходите**, напротив, спорната правна уредба преследвала преди всичко целта за укрепване на стабилността на италианската банкова система и по този начин била в съответствие с разпоредбите от правото на Съюза, насочени към намаляване на възможността от възникване на банкови кризи със системен характер. Тези разпоредби включват Регламент № 575/2013 и Директива 2013/36, с които се транспонира Споразумението Базел III относно капиталовите изисквания за банките, както и Директива 2014/59 относно възстановяването и реструктурирането на кредитните институции.
- 16 Освен това ответникът счита, че спорното задължение за плащане не е несъвместимо и с укрепването на пазара и конкуренцията, тъй като не поставяло необосновано в неблагоприятно положение банката прехвърлител спрямо други икономически оператори. Напротив, разглежданото плащане представлявало разумната цена на предимството, предвидено в Декрет-закон № 18/2016, състояща се във възможността да не се прехвърлят всички активи на дружеството към взаимоспомагателните фондове за насърчаване и развитие на сътрудничеството.
- 17 И накрая, спорното задължение за плащане не нарушавало правото на Европейския съюз, дори то да се квалифицира като данък. Всъщност Съдът е постановил, че Директива 69/335, изменена с Директива 85/303, допуска събирането на данък върху нетните активи на предприятията (решение от 27 октомври 1998 г., Manifattura italiana Nonwoven SpA/Direzione regionale delle entrate per la Toscana, C-4/97, EU:C:1998:507, както и определение от 15 март 2001 г., Petrolvilla & Bortolotti SpA/Direzione delle Entrate per la Provincia di Trento, C-279/99, C-293/99, C-296/99, C-330/99 и C-336/99, EU:C:2001:170).

Кратко представяне на мотивите за отправяне на преюдициалното запитване

- 18 Запитващата юрисдикция счита, че противоречието между доводите на страните не може да бъде разрешено чрез тълкуване на националната правна

уредба в съответствие с правото на Съюза предвид стриктната формулировка на спорната разпоредба, поради което счита за необходимо да сезира Съда на Европейския съюз.

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ